1

SP

Motie heel de Lijnbaan

De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 2 juni 2016, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Forum,

constaterende dat
- het huidige Forumplan in strijd is met het stedenbouwkundig ensemble van het Lijnbaankwartier, met haar hoven en opklimmende bebouwing, als geheel;
- het noordelijke deel van de Lijnbaan sinds 2010 een rijksmonument is, en het zuidelijk deel niet;
- ondanks advies van De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (zie bijlage), de visie op de cultuurhistorische en ruimtelijke samenhang tussen het monumentale deel van de Lijnbaan, Lijnbaan-Zuid en het Binnenwegplein ontbreekt;

overwegende dat
- het met minimale aanpassingen, binnen het voorliggende bestemmingplan, mogelijk is om een samenhang te creëren tussen het totale stedenbouwkundig ensemble van het Lijnbaankwartier, waarmee de gehele lijnbaan in oude staat wordt hersteld;
- Rotterdam dit jaar het wederopbouwjaar viert;

draagt het college op
- het gesprek aan te gaan met de ondertekenaars van het ongevraagd advies over het Forumplan, de architecten van het Forumplan en de projectontwikkelaar, met als inzet het behoud van de stedenbouwkundige samenhang tussen het rijksbeschermde deel en het zuidelijk deel van de Lijnbaan;
- een cultuurhistorische en ruimtelijke visie te ontwikkelen op het zuidelijk deel van de Lijnbaan in relatie tot de Lijnbaan als geheel;
- de gemeenteraad over de uitkomsten te informeren

en gaat over tot de orde van de dag.

Querien Velter
SP

Velter

17

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
Drs. D.C. Takens
T 033 421 74 38
F 033-4217799
d.takens@cultureelerfgoed.nl

Onze referentie
CIK-2015-658

Uw referentie
-

Olo aanvraagnummer
OMV.15.03.00462

Aan het college van Burgemeester
en Wethouders van Rotterdam
p/a Stadsontwikkeling, bureau Monumenten
en cultuurhistorie, afd. vergunningen
T.a.v. de heer L. Haaring
Postbus 6575
3002 AN ROTTERDAM

Datum 28 OKT. 2015
Betreft Advies omgevingsvergunning monumenten (art. 2.1, lid 1, onder f, en 2.26, lid 3, Wabo en art. 6.4, lid 1, onder a, Bor)

Gegevens beschermd monument

Naam	Rotterdamse bank/ABN-Amrobank
Adres	Coolsingel 119
Postcode/plaats	3012 AG, Rotterdam
Gemeente/provincie	Rotterdam/ZH
Monumentnummer	530919

Geacht college,

Op 31 juli 2015 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument. U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden. De aanvraag is in oktober op verschillende onderdelen aangepast. Dit advies heeft betrekking op het aangepaste plan dat ik op 15 oktober 2015 ontving.

Mijn advies luidt positief, waarbij ik u ten aanzien van een aantal planonderdelen de aanbeveling doe om het plan aan te passen en nader uit te werken. Mijn aanbeveling is om deze punten te vertalen in voorwaarden die u kunt opnemen in de te verlenen vergunning.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag, geregistreerd onder nummer CIK/2015/658.

Het plan
Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor de volgende activiteiten.

Herontwikkeling van het blok met winkel- en kantoorbebouwing tussen Coolsingel, Van Oldebarneveltplaats, Binnenwegplein en Lijnbaan (project *Forum*). Het plan heeft onder andere betrekking op de herbestemming en transformatie van het rijksmonument Coolsingel 119, de voormalige ABN-Amrobank, waarop mijn adviesrol betrekking heeft. Het totaalplan voor de locatie heeft echter invloed op een deelgebied in Rotterdam dat bijzondere betekenis heeft voor de geschiedenis van de wederopbouw van Rotterdam. Dit komt onder meer tot uitdrukking in het voormalige winkelpand *Jungerhans* aan het Binnenwegplein en

de tweede fase van het winkelgebied De Lijnbaan aan de westzijde van het plangebied.

Motivering
Mijn advies heeft in hoofdzaak betrekking op het planonderdeel van herbestemming van het rijksmonument.

Het voormalige bankgebouw zal heringericht worden ten behoeve van het maken van nieuwe winkel- en kantoorruimten. Het plan hiertoe omvat als onderdeel van de restauratie, ook reconstructie van verdwenen interieurafwerking en van vensterinvullingen. Daarnaast worden aanpassingen voorgesteld ten behoeve van de nieuwe functie aan gevel, dak en interieur.

Een belangrijk verschil met het voorgaande initiatief voor herontwikkeling van deze locatie (2012) is de positie van het oude bankgebouw. Dit blijft als zelfstandig pand functioneren en wordt niet, zoals in het eerdere plan, een monumentale ontsluiting naar een achterliggend winkelcentrum. Een aantal wezenlijke ingrepen in het monument die eerder werden voorgesteld, zijn echter gehandhaafd in het huidige planvoorstel. Dit betreft onder meer de sloop van het restant van de vroegere klerkenhal die zich in de binnenhof van het U-vormige gebouw bevindt en het maken van openingen ten behoeve van een aanvullende entree in de linker zijgevel. Op 20 april 2015 heb ik u in het kader van vooroverleg over het nieuwe planvoorstel geadviseerd. Sindsdien is het plan op onderdelen gewijzigd.

Mijn beoordeling betreft het aangepaste ontwerp uit oktober 2015.

In het interieur wordt de oorspronkelijke opzet van hoofdentree en hoofdtrappenhuis weer in vorm en betekenis hersteld als hoofdontsluiting van het gebouw. Gekozen is voor het herstel van beeldwaarde van het hoofdtrappenhuis door het opnieuw aanbrengen van natuursteen en sierlijke hekwerken. Hoewel ik deze mate van herstel voor het behoud van monumentwaarden niet noodzakelijk acht, draagt dit wel bij aan de leesbaarheid van het monumentale trappenhuis (aanhelen) en heeft deze vorm van restauratie een meerwaarde in relatie tot het nieuwe gebruik van het bankgebouw. De bijzondere en gave kluisruimte in het souterrain blijft integraal behouden.

Alle huidige – niet oorspronkelijke - vensterinvullingen worden vervangen door een nieuw raamsysteem, waarbij de bedoelde indelingen dicht worden benaderd wat een verbetering betekent in het gevelbeeld. De ingrepen in de kap ten behoeve van de daglichttoetreding in de hier onder te brengen kantoorruimten, voegen zich goed in het achterdakvlak.

Het restant van de klerkenhal wordt gesloopt. In het nieuwe planvoorstel voor de overkapte binnenhof wordt op een hoger niveau weer een ruimtelijke relatie tussen het bankgebouw en de achterliggende hof tot stand gebracht. Ik stel vast dat de keuze voor sloop van de klerkenhal voortkomt uit de ontwikkeling van het gebied (naastgelegen nieuw te realiseren winkelpand) en niet op basis van de cultuurhistorische analyse van het monument. Ik betreur deze werkwijze omdat dit beperkingen stelt aan de mogelijkheden om een goed herontwerp van de

klerkenhal in de binnenhof van het bankgebouw te maken. Desondanks bestaat mijnerzijds waardering voor de zorgvuldige omgang met de moeilijke opgave van het realiseren van een nieuwe ruimte in de binnenhof van het gebouw en de zoektocht naar een goede aansluiting met het monument.

Met de herziening van het ontwerp voor de overkapping aan de achterzijde van het monument stem ik in met de volgende opmerkingen:
- De overkapping mag geen schade aanbrengen aan het monument en ook moet rekening gehouden worden met het kunnen uitvoeren van regelmatige bouwkundige inspecties en onderhoud. De schuine kap die aansluit op de achtergevel is vanuit de instandhouding van het monument een aandachtspunt, omdat het water op deze kap naar de gevel gebracht wordt.
- Hoewel het monumentale kunstwerk (A.D.Copier) nu grotendeels buiten de overkapping blijft, is nog niet duidelijk of de beleving van het kunstwerk in het trappenhuis beïnvloed zal worden door de nieuwe toevoegingen. Mijn aanbeveling is om dit aspect nader te onderzoeken, ook in verband met eventuele aanlichting of verlichting in de binnenhof. In de visualisaties in de vergunningaanvraag wordt het glaskunstwerk vanuit de binnenhof bezien, maar de beleving van de voorstelling is primair vanuit het trappenhuis.

De noodzaak voor het maken van een tweede entree in de linker zijgevel is in het huidige plan minder duidelijk, nu de toegang tot de winkels en kantoren voor een belangrijk deel via de bestaande toegang aan de Coolsingel kan worden gerealiseerd en het monument niet meer als entreegebouw naar het achterliggende winkelgebied fungeert. In de recente aanpassing van oktober 2015 is de materialisering van de ingreep aangepast, zodat ik geen wezenlijk bezwaar meer heb tegen de ingreep.

Een aantal historische glasramen dat oorspronkelijk afkomstig is uit de zone tussen publieksruimte en klerkenhal is in de jaren zeventig in de hoogbouw van de bank geplaatst. Het is positief dat het voornemen bestaat om deze ramen terug te plaatsen in het monument. Het zou goed zijn als het plan hiervoor nader wordt uitgewerkt in deze vergunningaanvraag.

Het plan beoogt een herontwikkeling van het voormalige bankgebouw als individueel pand. Binnen dat kader is het niet helder om de oude dienstentree in het monument in de noordgevel te benutten als entree voor de woningen in het belendende niet beschermde woongebouw. Het zou ook de stedenbouwkundige uitwerking van het plan ten goede kunnen komen als de entree tot de woningen in het betreffende volume zou worden opgelost.

Ten aanzien van de reclamevoorstellen merk ik op dat de belettering op het gebouw, die een relatie heeft met het historische en huidige gebruik van het monument, in belangrijke mate deel uitmaakt van de betekenis en herkenbaarheid van het monument. Wat betreft aanvullende naamsaanduidingen voor de verschillende gebruikers van het gebouw ga ik ervan uit dat deze hieraan ondergeschikt blijven. Gelet op de geringe mate van uitwerking van het reclameplan in deze vergunningaanvraag, adviseer ik u om de nieuwe

naamsaanduidingen en reclamevoering afzonderlijk en op basis van een nader voorstel door uw monumentencommissie te laten beoordelen.

Overigens merk ik naar aanleiding van het voorgelegde plan nog het volgende op.

De verdere ontwikkelingen betreffen ook het Lijnbaangebied dat zich in het verlengde van het beschermde gedeelte van de Lijnbaan bevindt. Ik begrijp de wens tot verbetering en terugbrengen van helderheid in het gebied, met name bij het knooppunt van de Lijnbaan en de Van Oldebarneveldplaats en Beurstraverse. Wat betreft het voorstel voor de aansluiting van het plangebied op de Lijnbaan en de aanpassingen aan de zijde van de Van Oldebarneveldtplaats is door het introduceren van nieuwe verhoudingen (aanvullende bouwlaag achter een 'schermgevel') en gevelinvullingen, gekozen voor een breuk met het deel van de Lijnbaan dat als rijksmonument beschermd is. De keuze wordt – net als bij de sloop van de klerkenhal - gemaakt op basis van de gewenste ontwikkeling, maar komt niet voort uit een visie die gefundeerd is op een cultuurhistorische en ruimtelijke analyse van dit deel van de Lijnbaan in relatie tot de Lijnbaan als geheel. Mijn aanbeveling is, mede gelet op de beschermde waarden van de eerste fase van de Lijnbaan, om deze visie wel te ontwikkelen waarin de samenhang tussen het rijksbeschermde deel van de Lijnbaan en de latere uitbreiding van de Lijnbaan nadrukkelijker wordt betrokken.

Vragen
Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

Afschrift en tekeningen
Graag ontvang ik een afschrift van het ontwerpbesluit en te zijner tijd een afschrift van uw definitieve besluit met de bijbehorende stukken.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

drs. Danielle Takens
Adviseur architectuurhistorie